Poſtilla fris Nicolai de lyra ſup apocalyſim incipit.

OPortet te iterū ꝓphetare ꝑplis ⁊ gentib⁹: Apoc. x. Sicut dixi in principio Geñ. vet⁹ et nouū teſ. adinuicē corrñdent: nam ſe hñt ſicut rota in medio rote: Ezech. j. Et hoc pꝫ ꝑ libros vtriuſqꝫ: in veteri. n. teſta. ſunt libri legales: hyſtoriales: ſapientiales: et ꝓphetales. In nouo vo legi rñdet euangeliū: libris hyſtorialib⁹ actus aplor: ſapientialib⁹ vo eple pauli cum ſeptem canonicis: ꝓphetalib⁹ aūt apocalypſis. vñ hñ dicif hīc ioħi verbū ꝓpoſitū: Oportet te iterū ꝓphetare ꝑplis ⁊ gētib⁹. ⁊ dr̄ iterū. i. poſt ꝓphetas ve. te. vñ in verbo ꝓpoſito pñt notari quatuor ꝯditōnes hui⁹ libri: prima ē ei⁹ neceſſitas q̄ notaf: ibi. Oportet. ſcd̄a ē ipſi⁹ veritas: ibi te ꝓphetare. tercia ordinis q̄litas: ibi. Iterū. quarta eiuſdeꝫ generalitas: ibi. Ꝑplis ⁊ gētib⁹. Circa pmū ꝯſiderādū ꝙ ſicut dicit apl's Heb. x. Patia vobis neceſſaria ē. quā facili⁹ habemus ſi tribulatōes futuras aliq̄ mō ꝑcogſcam⁹: ſm ꝙ dicit. b. Grego. omel. xxxiij. Min⁹ iacula feriūt q̄ ꝑuidētur: et nos tolerabili⁹ mūdi mala ſuſcipim⁹: ſi ꝯtra hec ꝑ ꝓuidentie clypeū munimur. beat⁹ vo ioħes in hoc libro ꝓphetico deſcribit tribulatōnes eccl'ie futuras a ſuo tp̄e vſqꝫ ad finē mūdi ſm catholicos doctores vt ꝯ ipſas: patie clypeo neceſſario muniamur: ⁊ ſic pꝫ neceſſitas hui⁹ libri: ꝓpter qd̄ dr̄ ioħi infra. j. c. Scribe ḡ que vidiſti ⁊ q̄ ſunt ⁊ q̄ oportet fieri cito. q. d. ſcribe in hoc libro q̄ vidiſti. i. reuelatōnes diuinit⁹ factas tibi: Et q̄ ſunt. q2 tribulatiōes eccl'ie iā inceperāt: ⁊ q̄ oportet fieri cito ſm diuinā ordinationeꝫ ad patie fideliū ꝓbatōeꝫ p⁹ hec: nam lꝫ a principio naſcentis eccl'ie: ſurrexerint tribulatōes ꝯ cetū fideliū: vtꝫ in actibus aplor: tñ maiores ſurgent circa finē mūdi tp̄e antichriſti. Circa ſcd̄m ꝯſiderandū ꝙ in cognitōne habita inueſtigatione hūana: freq̄nter falſitas ꝯtingit: nam lꝫ prima principia ſint ꝑ ſe nota: tñ in deductione ipſor ad ꝯcluſiones maxime remotas: ꝯtingit freq̄nter errare: ſꝫ in cognitōne habita reuelatōe diuina nō pōt eſſe falſitas: cū ipſa ſit regula veritat̄. Cognitio vo ꝓphetica qualis eſt in hoc libro ꝯtenta nō ꝓcedit ex inueſtigatōe humana: ſꝫ reuelatōe diuina ſcd̄a Pe. j. Nō em̄ voluntate hūana allata eſt aliq̄n ꝓphetia: ſꝫ ſpūſancto inſpirati locuti ſūt ſcti dei homines. ꝓpter qd̄ in hoc libro nō eſt falſitas aliq̄: ſꝫ veritas mera: ideo dr̄ ei vl. ca. Et dixit mihi. ſ. angelus loq̄ns ioħi: hec verba fideliſſima ⁊ vera ſunt ⁊ dñs deus ſpirituū ꝓphetarū miſit angelū ſuū oſtendere ſeruis ſuis q̄ oꝫ fieri cito. Circa terciū in q̄ notaf ordinis q̄litas cum dicif: Iterū. i. poſt ꝓphetas ve. te. ꝯſiderandū ꝙ ſicut libri ꝓphetales in vet. teſta. ſunt vltimi ſm ordinē quē hñt in biblijs nr̄is cōiter nam apud iudeos ē aliter: lꝫ aūt libri machabeor ponantur in biblijs nr̄is p⁹ libros ꝓphetar: tñ nō ſunt de canone ſm ꝙ dicit hiero. in ꝓlogo galeato qui pmittif libris regum: ⁊ ideo inter libros canonicos ve. teſt. libri ꝓphetales ſr̄ vltimi ſicut dixi: ⁊ ſimiliter inter libros no. teſt. liber apocā. eſt vltim⁹. vñ pōt exponi illud qd̄ dr̄ Iohan. xxi. Manifeſtauit ſe iterū ieſus ad mare tyberiadis. Ad cui⁹ intelligentiā ſciendū ꝙ locus aliq̄n accipif ꝓ habitantibus in ipſo: ſicut dr̄. cōiter piſius fecit tale feſtum vel ſpectaculū. i. ꝑpl's habitans piſius: beatus vo ioħes ꝓpe mare galilee: qd̄ altero nōie dr̄ mare tyberiadis fuit natus: ⁊ in eodē piſcatōnib⁹ fuit occupatus ⁊ inde a xp̄o vocatus vt hr̄ Math. iiij. ꝓpter qd̄ ꝯuenieñter pōt nōie tyberiad̄ deſignari vt ſit ſenſus: Manifeſtauit ſe iterū ieſus ad mare tyberiadis. i. ad iohannē euāgeliſtā: Iterū. i. poſt prophetas ve. teſt. Item aliter iterū. ſ. ſemel in euangelij deſcriptōne: ⁊ alias in apoca. reuelatōne. Circa quartū ꝯſiderandū ꝙ ꝓphete ve. te. licet ꝓphetauerint de pluribus ꝑplis ⁊ gentibus: vt patet libros eorum intuenti: tñ ꝓphetauerūt tm̄ vni ꝑp'lo ſiue genti. ſ. iudeor: Iona tamē excepto q̄ fuit miſſus ad ꝓphetandū niniuitis: ceteri vo ad ꝓphetandū iudeis: Ioħes vo ꝓphetauit in hoc libro omnibus gētib⁹ ⁊ ꝑplis q̄ ꝓphetauit vniuerſali eccl'ie ex omnibus gentibus ⁊ ꝑplis ⁊ linguis ꝯſtitute vt magis videbitur in libri ꝓſecutōne: ꝓpter quod de ipſo pōt dici illud Eſa. lv. Ecce teſtem ꝑplis dedi eum: ducē ac pceptorē gentibus. dicit teſtem: q2 ꝓteſtatus fuit vniuerſali eccleſie de futuris tribulatōnib⁹: ducem ac pceptorē vt ꝑ eius vitā ⁊ doctrinā: oēs gentes ſi ſequanf ipſuꝫ ad celeſtem gl'iam deducanf: pſtante dño nr̄o ieſu xp̄o q̄ cū patre ⁊ ſpūſancto viuit et regnat in ſecl'a ſeculor: Amen.

Incipit ꝓlog⁹ in Apocalypſim. b. Ioħis apl'i.

[a] OMnes q̄ pie [b] volūt viuē in xp̄o ſic ait apl's: ꝑſecutionē patiēf: [c] iuxͣ illud: fili accedēs ad ſuitutē dei [d] ſta [e] ī timore: [f] ⁊ ꝑpara aīmā tuā [g] ad tentatōꝫ [h] Tētatio nāqꝫ ē vita hōis ſr̄ terāꝫ.

Prologus Gilberti in librum Apocaly. Incipit.

OMēs q̄ pie volūt viuere ⁊c. Om̄ effectus efficienti et opus artifici cōuenienter rñdet. Artificū autem quidā ē artifex auctoritate: quidā miniſterio ſic etiā de efficiente. Gilbertus huic opi pmittens ꝓlogū iſtum. primo ipſum determinat in relatione ad artificem ſiue efficientem auctoritate: ſecundo in relatione ad artificem ſiue efficientem miniſterio: ibi. Uidit autem Iohannes et ſcripſit ⁊c. Quoniam autem artifex non eſt operans cum impetu: ſed precedente diſpoſitōe: quaꝫ quidem conſequitur operatio circa materiam: ⁊ ipſaꝫ operationeꝫ informat intentio ex parte agentis: ⁊ motus ex parte operis ad queꝫ vel que ſequitur ipſuꝫ operatum in effectum: primo determinatur de efficiente ſiue artifice in q̄ntum eſt diſponens: ſecundo in q̄ntum eſt agens: ibi. Reuelauit auteꝫ tota trinitas. tercio de materia actionis: ibi de qua reuelatione hunc librum ſcripſit ⁊c. q̄rto de intentione agentis: ibi. Ut quos denunciata ſupplicia terrent ⁊c. quinto de ipſo operato: ibi. Ideo iſte liber inf̄ reliquas ſcripturas ⁊c. ſexto de modo actionis: ibi. Cum autem iohanni hec in viſione fuerunt reuelata: et in his ſex tanguntur quatuor cauſe: vna cum cauſato: efficiens autem in q̄ntum ē de duplici differentia ſcilicet diſponentis et agentis. Premittēs igitur expoſitor huius libri. ſ. gilbertus in prima parte iſtius ꝓlogi: breuem fidelium tranſlatōnem ex verbis ipſius conſolatoris chriſti ſubiungit qualiter deus diſpoſuit tribulatiōes futuras eccleſie reuelare: ⁊ quia diſpoſitioni ratōnabili reſpondet ratio conueniens: interſerit rationem quare deus ſic diſpoſuit: ibi. Preterea videns deus pater tribulatōnes ⁊c. Tria igitur in hac particula primo tanguntur. ſcilicet conſolatio fidelium: ratio diſpoſitōnis diuine: ⁊ ipſa diſpoſitio. dicit ergo.

a Omnes qui pie. ideſt iuſte et religioſe.

b Uolunt viuere in chriſto. ſicut dicit apoſtolus. ij. Timoth. iij. Perſecutionem patientur.

c Iuxta illud. Eccle. ij. Fili accedens ad ſeruitutem dei cui ſeruire regnare eſt.

d Sta. in iuſticia firmus et paratus ad opera iuſticie exercenda. Tobie. v. Egreſſus Tobias inuenit iuuenem ſtantem ſplendidum pcinctum et quaſi paratum ad ambulandum.

e In timore. vt nihil quod faciendum eſt negligas: Eccl'. vij. Qui timet dominū nihil negligit.

f Et ꝑpara animam tuam. ideſt voluntatem tuam.

g Ad tentationem. ſuſtinendam Iaco. j. Beatus vir q̄ ſuffert tentationem ſupple ſponte: et quare hoc ſit faciendum ſubiungit dicens.

h Tentatio nanqꝫ eſt vita hominis ſuper terram. Iob. vij. Alia littera. Militia eſt vita hominis ſuper terram quaſi diceret homo ad hoc poſitus eſt ſuper terram: vt tanq̄ miles fortis et ſtrenuus fortis ſit in tentationibus.

a Ne aūt fideles in his.iam dictis ꝑſecutiōe.ſ.⁊ tē‑
tatione. b Deficiant.q̄ fatigati. c Cōſolatur
eos dn̄s.vt hylares reddat ⁊ alacres. d Atq₃ ꝯfir
mat.vt fortes efficiat et ſtabiles. Cōſolat̄ inq̄₃ atq₃ cō
firmat.d. e Vobiſcū ſu₃ vſq₃ ad ꝯſummationē ſcl'i
Math. vlti.ſc₃
ad tuendū vos
f Et nolite ti.
puſil. grex. Lu.
xij. g Pro‑
pterea videns
deus pr̄. Poſi‑
ta fideliū conſo
latiōe:tāgit cā₃
quare tribulati
ones ecclie reue
lare diſpoſuit vi
delicet vt puiſe
a fidelibus mi‑
nus timeantur
Greg. Minus
iacula feriunt q̄
puidenī. g
Propterea.ſc₃
q₂ ꝯſolat̄ ⁊ ꝯfir
mat fideles.
b Vidēs de⁹
⁊c̄. ſup petram
xp̄m.i. corinth.
x.Petra āt erat
xp̄s. ⁊ Mathei
xvj. Sup hanc
petrā.ſ. me xp̄₃
edificabo eccia₃
meā. i Vt
minus timean‑
tur.ſ.tribulatio
nes. k Di‑
ſpoſuit.de⁹ paī.
l Vna.i.pari‑
ter.Cum filio ⁊
ſpūſctō eas re‑
uelare. m
Reuelauit aūt
tota trinitas ⁊c̄. Hic tangit̄ de artifice inq̄tū ē opans
ſiue agens:et q₂ hec actio nō ſolū reqrebat materia₃
in qua:ſed cui:et ſubiungit dicens. n Chriſto ſm
humanitatē.i.xp̄o inq̄tum eſt homo ⁊ inq̄tu₃ eſt de⁹.
ipē etiā ſibi homini reuelauit:ſed nō ne aīa chriſti a tem
pore cōceptionis ſciuit oīa que deus.rn̄ſio:l₃ oīa ſciuit
nō tn̄ limpide ſicut deus:ꝓpter qđ circa ea q̄ ſciuit ali‑
q̄d poterat a deo reuelari ſibi. o Chriſtus vō ioh.p
an.io.eccie.reuelauit. p Eccie.ſ.aſie ſpālīter:Ioh.
vij.Eccl'ijs q̄ ſunt in aſia:ſed generaliter vniuerſe. q
De q̄ reuelatiōe.materialiter.i.de quib⁹ reuelatis.vel
aggregatiue.i.de q̄b⁹ reuelationibus. r Hūc librū
ꝯpoſuit.ſ.iohannes. s Vnde.i.q₂ de hac reuelatio
ne. t Apocalypſis dicit̄.i.reuelatio ab apo qđ ē re
⁊ calypſis qđ eſt velamētū q̄ſi reuelamētū vel reuela‑
tio q₂ multa reuelant̄.vnde apocalypſo₂ ris idem qđ
reuelare:q₂ hic ꝯtinent̄. v Que deus reuela.⁊c̄.in
tpē primitiuo.i.tpē fundatiōis ⁊ plantatiōis ſue:⁊ q̄n
ta. x Nūc.i.tpē moderno patiat̄:et quanta: y
In nouiſſi.tpi.anti.paſ.ſit.q̄n tanta erit tribulatio:vt
ſi fieri poteſt moueant̄ etiā electi:Math.xxiiij. z
Et q̄ pro his ⁊ nunc in aliquibus mēbris. a Et in
futuro.in omnibus. Premia ſit ſuſceptura.vel nūc q̄̄
tum ad dona gratie:in futuro q̄tum ad dona glorie.
b Vt quos denunciata ſupplicia terrent. Hic tangi‑
tur intentio reuelantis. c Promiſſa premia letifi‑
cent.quia ſm B.Conſideratio premij minuit vim fla
gelli.Seneca:Spes premij ſolatium ſit laboris.

[a] Ne aūt fideles [b] deficiāt in
his [c] ꝯſolat̄ eos dn̄s [d] atq₃ cō‑
firmat dicēs: [e] Vobiſcū ſū
vſq₃ ad ꝯſummationē ſcl'i:
[f] et nolite timē puſill⁹ grex.
[g] Propterea [h] vidēs deus pr̄
tribulatiōes quas paſſura
erat eccia ab apl'is funda‑
ta ſupra petrā xp̄m: [i] vt mi‑
nus timeāt̄ [k] diſpoſuit [l] vna
cū filio et ſpūſctō eas reue‑
lare. [m] Reuelauit aūt tota
trinitas [n] xp̄o ſm hūanitatē
[o] Chriſtus vō iohāni p an‑
gelū: [p] Iohēs eccie [q] de q̄ re‑
uelatiōe [r] hūc librū ꝯpoſuit
[s] Vn̄ et lib iſte [t] apocalypſis
dr̄.i.reuelatio:q₂ hic ꝯtinē
tur [v] q̄ deus reuelauit iohā‑
ni:⁊ iohēs eccie:q̄nta.ſ.ec‑
cleſia paſſa ſit in tpē pmiti
uo: [x] ⁊ nūc patiat̄ [y] in nouiſſi
mis tpib⁹ āti xp̄i paſſura ſit
q̄n tāta erit tribulatiō vt ſi
fieri etiā pōt moueāt̄ electi
[z] ⁊ q̄ p his ⁊ nūc [a] ⁊ in futuro
p̄mia ſit ſuſceptura: [b] vt q̄s
denūciata ſupplicia terrēt:
[c] ꝓmiſſa p̄mia letificēt [d] Iō
iſte liber int̄ reliq̄s ſcriptu‑
ras noui teſtamēti ꝓphetie
noīe cenſet̄: [e] q̄ alijs ē excel‑
lentio₂ ꝓphijs. [f] Sic.n.no‑
uū teſtm̄ preſtat veteri:euā
geliū legi:ita hec ꝓphia pro
phetijs vetert teſtamēti [g] q₂
de xp̄o ⁊ eccia magna ex pte
iā adimpleta ſacra denun‑
ciat. Vel etiā iō:q₂ cū ali‑
is vnipharia:iſti tripharia
data ē ꝓphia ſ.ſ.pterito ⁊
p̄nti et futuro. [h] Ad cui⁹ cō‑
firmādā auctē occurrit eti‑
a₃ auctas mittēt ⁊ deferēt
⁊ accipiēt. Mittēt.ſ.trini
tatis:⁊ deferēt.ſ.āgli ⁊ ac‑
cipiēt.ſ.iohīs. [i] Cū āt iohi
hi viſiōe fuerūt reuelata:⁊
ſint tria gn̄a viſionu₃: ſb q̄
genē ꝑtineat vidēdū ē [k] Vi
ſio.n. alia corpalis: q̄n vic₃
corpalib⁹ oclis aliq̄d vidē⁹

d Iō iſte liber eſt ⁊c̄. ꝓphie noīe cenſet̄. Hic declarat̄ de
ipō operato:⁊ primo ſimpliciter: ſcđo eius excellentiam
reſpectu aliarum ꝓphetiarum manifeſtat: ibi que alijs eſt
excellentior ꝓphetijs.tercio eius auctoritatē declarat: ibi
Ad cuius auctoritatē ꝯfirmandam determinatur: igitur
quare iſte liber dici
tur ꝓphetia cū dici
tur: Ideo.quaſi di
cat: quia hic pnun
ciant̄ tribulatiōes
pcedentes:⁊ p̄mia
q̄ ſequūt̄: ideo iſte
liber ⁊c̄. e Que
alijs ⁊c̄. Hic decla‑
rat̄ de eo in cōpati
one:⁊ determinat̄
primo q̄ excellit a‑
lias ꝓphetias·ſcđo
hoc plurib⁹ de cau‑
ſis ſiue rōnib⁹ oſtē
ditur:ibi. Quia de
xp̄o ⁊ eccleſia ⁊c̄.
dicitur ergo: Que
alijs eſt excellenti‑
o₂ ꝓphetijs.et mo‑
dus excellentie ſb‑
iūgit̄. f Sicut
eīn nouū teſtamēt
tum preſtat veteri
euāgeliū legi: ita h̄
ꝓphetia ꝓphetijs
veteris teſtamenti
quomodo aūt pre
ſtat nouū teſtamē‑
tū veteri:nonne di
cit Ezech.ij.q̄ ro‑
ta erat in rota:ve‑
tus teſtamētum in
nouo.: et econuer‑
ſo:ergo vnum alte
ri preſtat. Reſpon
ſio: vetus eſt in no
uo per explicatio‑
nem: ſed nouu₃ in
veteri per implicationē. Preterea vetus eſt in nouo ma
terialiter:nouum in veteri formaliter:⁊ ideo nouu₃ ꝑſtat
veteri.q.forma preſtantio₂ ⁊ elegantio₂ materia. g
Quia de chriſto ⁊ eccia ⁊c̄. Hic tanguntur rationes due:
quare hec ꝓphetia eſt excellentio₂ alijs.vna eſt quia mul‑
ta de myſterijs chriſti ⁊ eccleſie iam completa prophetat.
Alia eſt quia illi data eſt tripharia ꝓphetia: alijs vniph a‑
ria. Nota q̄ for faris componitur cū vnus: et dicit̄ vni‑
pharius ab vni.i.vno loquens.vnde vnifarius dicit̄ pro
pheta:qui tn̄ prophetat de vno tempore: bifarius qui de
duobus:et quandoq₃ bifarius ponitur pro bilingui: tri‑
farius qui de tribus:in aliquibus vō libris ſcribitur vni‑
pharia per ph:et tunc componitur ab vnus vna vnum:⁊
phares:quod eſt diuiſio.vnđ vnipharia. ideſt ſimplex dei
ꝓphetia:tripharia triplex. h Ad cuius confirmandā
auctoritatem ⁊c̄. Hic declarat auctoritatem: quaſi dice‑
ret ex his habet auctoritatem liber iſte: quia trinitas ea
que ibi dicuntur reuelauit ⁊ reuelationes angelus appor
tauit:et Iohannes apoſtolus eas eccleſie nunciauit:his
tribus teſtibus credendum eſt:quia in ore duum vel tri‑
um teſtiū ſtabit omne verbū: Deut.xix. ⁊ Mathei.xviij.
i Cum autem iohanni hec in viſione fuerunt reuelata.
primo determinatur modus actionis: ſecūdo ſubiūgitur
diſtinctio viſionum:ibi. Viſio enim alia corporalis ⁊c̄. ter
cio determinatur ſub quo genere viſionis fiebat hec re‑
uelatio:ibi. Quomodo vidit Iohannes: que in hoc libro
referuntur ⁊c̄. dicit ergo:
k Viſio eīn alia corporalis: q̄n vic₃ ⁊c̄. aliq̄d videmus.

[a]Alia ſpūalis ſeu imagina
ria: qn̄ vic3 dormiētes vl' vi
gilantes imagines reꝝ cer
nimus quib3 aliq̄d ſignifi-
cat ſicut [b]vidit pharao ſpi-
cas: [c]et moyſes rubū arde-
re: ille dormiēs: [d]iſte vigilās
[e]Alia intellectualis: qn̄ vi-
delicet ſpū ſcō reuelāte in-
tellectui mētis veritatem
myſterioꝝ ſic ē capim⁹ [f]quō
vidit iohēs q̄ in h libro re-
ferūt. Nō. n. figuras tm̄ ſpi
ritu vidit: ſ3 7 eaꝝ ſignifica
ta mēte itellexit. [g]Vidit āt
iohēs [h] 7 ſcripſit ī pathmoſ
inſula relegat⁹ a domiciāo ī
exilio pncipe īpijſſimo. hac
. n. ad ſcribēdū cpellēte cā:
qꝛ dū exul teneret a domici
ano ī pathmos inſula in ec
cleſijs q̄b3 pērat multa pul
lulārt atq3 inoleuērt vicia
atq3 diuerſe hereſes. Erāt
enī quidā heretici ibi dicē-
tes xp̄m nō fuiſſe anͣ mariā
qꝛ tp̄alit̄ de ea nat⁹ erat: q̄s
iohēs in principio euāgelij
ſui redarguit dicēs: In pn-
cipio erat verbū. Et in h li-
bro cū dicit alpha 7 o. i. pn-
cipiū 7 finis. Dicebāt etia3
quida3 ecclīam pondere tri
bulationum ante finē ſecu-
li deſiturā: 7 p labore nō p̄-
miū etnū ſuſcepturā. Horū
ergo errores volēs deſtrue-
re iohēs: oſtendit xp̄m pnci
piū eſſe et fine3. Vn̄ eſaias
Ante me nō eſt format⁹ deus
7 p⁹ me nō erit. Et ecclīa3 p
exercitium tribulationum
non deſinere: ſed proficere:
et pro his brauiū eternum
recipere. [i]Scribit aute3 io-
hannes ſeptem ecclijs aſie

ſicut Balthaſar vidit manū ſcribentē in pariete Dan̄. v.
Et belyſeus curr⁹ igneos in quib⁹ helyas raptus fuit. iiij.
Reg. ij. a Alia ſpūalis 7c. ima. rerū cerni. quib⁹ aliq̄d
aliud ſignificat q̄3 cernit̄. ſup. ſicut: b Vidit pharao
ſpicas. i. ſpicarū imagines: Gen̄. xlj. c Et moyſes ru-
bu3 ardere: Exod.
iij. d Iſte dor.
ille vig. ſ3 ꝯtra cor-
poralib⁹ oculis vi-
dit moyſes. 7 h cor
porale erat qd̄ vide
bat̄: ſ3 viſio rubi n̄
erat ſpūalis viſio.
Rn̄ſio referēdo vi
ſione3 ad illud qd̄
erat corpe vel cor-
poraliter viſum: e-
rat viſio corporal̄:
referēdo aūt ad ſi-
gnatū p id qd̄ ſicvi
debat̄ imaginaria
ſeu ſpūalis dici po
teſt. vel forte vt q̄-
dā dicūt: videbat̄
ignis q̄ reuera non
erat ignis. Viſio
aūt imaginaria fu-
it viſio petri Act. x
qn̄. ſ. poſitus in ex-
taſi vidit quadru-
pedia 7 ſerpentia:
et dictū eſt ei: ma-
cta 7 manduca.
e Alia intellectu
alis 7c. ſicut ē capi
mus. Hac. n. viſio
neres intellectu-
ales que ſunt ſine
ne imagie videm⁹.
vnde glo. ij. Corin
thi. xij. dicit: Hac viſione q̄ dr̄ intellectualis eā cernunt̄ q̄
nec ſunt corpa nec vllas gerunt formas coru3 ſiles velut
ipa mens 7 oīs affectio bona. f Quomodo vidit Io
hannes 7c. coꝝ ſignificata mēte intellexit. ꝯtra quedā glo
ſā dicit: Iohēs in mente imagines vidit. rn̄ſio ſm̄ diuer-
ſos reſpectus imaginaria fuit 7 intellectualis: q̄a mentis
intellectu illuminato a ſpiritu ſancto veritate3 cognouit:
p hoc patet q̄ veriſſime fuit ꝓphia. Nota q̄ nō dicatur vi-
ſio niſi ꝯtineat aliud myſtice: quod deo reuelante ſciatur.
et ideo triplex viſio dicit̄ triplex celum. g Vidit autē
iohannes 7 ſcripſit i pathmos 7c. In hac ſcd̄a parte pro-
logi determinat̄ de ipſo ope ſm̄ q̄ refert̄ ad efficientem ſi
ue ad artificē miniſterio qui eſt iohannes: ꝓgredit̄ igitur
in hac pte ſic: primo exponit̄ quis eſt iſte artifex 7 q̄ ſit e⁹
actio: 7 qꝛ hec actio cū ſit materialis req̄rit locum 7 tpūs
ſubiungit̄ de loco et tpe: ibi. In pathmos inſula. vbi tan-
git̄ quo loco ſcripſit 7 q̄. ſ. tpe exilij ſui qd̄ datur intelligi:
p hoc quod dr̄ relegatus. pricipiū. n. tps ꝯſignificat: 7 q̄a
artificioſe opans opatur aliqua cauſa motus: ꝯſequēter
ſubditur de cauſa mouente eu3 ad ſcribendum que ē du-
plex. vna eſt pullulatio errorū que tangitur ibi: Hac eum
ad ſcribendum compellēte cauſa 7c. Alia cauſa eſt inſtru
ctio eccliarum aſie 7 ecclīe generalis. vnde prima cauſa fu
it extirpatio maloꝝ: ſcd̄a informatio ſiue inſtructio bono-
rum. que tāgit̄ ibi: Scribit aūt iohēs. vij. eccleſijs aſie 7c
generalem ecclīam docens. ſ. p aſiam minorē: de qua dicit
Iſido. ethymologi. xiiij. Aſia minor ab oriēte capadocia an
git̄ ab alijs ptibus vndiq3 mari circūdatur. nā a ſepten-
trione pontū euxinū habet: ab occaſu ꝓpontidem: a meri-
die egyptu3 mare 7c. Alia eſt aſia maior dicta a nomie cu
iuſdam mulieris: que apud antiquos impium tenuit ori-
entis hec in tercia pte orbis diſpoſita ab oriente ortu ſo-
lis: a meridie oceano ab occiduo nr̄o mari finit̄. a ſeptē-
trione meotbide lacu et thanai fluuio terminat̄ 7c. et
quia actio hmōi requirit materiā: ꝯñter ſubdit̄ de ma-
teria huius opis cū dicit̄: Eſt itaq3 materia iohannis
in hoc ope ſtatus ſpūaliter aſiane eccleſie: necnō 7 toti⁹
vic3. Que. i. quanta mala. In pn̄ti patiat̄: 7 que p̄mia
in futuro. rece-
ptura ſit. 7 qꝛ in
tentio regit agē
tē ſiue informat
7 modus opati
onis: ꝯñter tan
git̄ intentō ſcri-
bentis cū dicit̄:
Intentio eius
eſt mouē ad pa
tientiā que ſer-
uanda eſt. tū qꝛ
breuis labor tū
qꝛ premiu3 ma
gnum. Deinde
ſubdit̄ modus
eu3 dicit̄: Mo-
dus tractādi ta
lis: primo pre-
mittit ꝓlogum
in ſalutatione3
vbi reddit audi
tores benignoſ
et attentos 7c.
ſex igit̄ ſunt pri
cule iſtius ptis
et ſic ordinate:
Primo enī tan
git̄ de efficiente
in quantū eſt ef-
ficiēs: ibi. Qui
. ſ. iohānes ſcri-
bens: ſcd̄o de lo
co 7 tpe q̄b⁹ ſcri
pſit. tercio de cā
motiua ad ſcribendū. quarto de materia. quinto de in-
tentione. ſexto de modo. dicit ergo: g Vidit aūt io
hannes 7 ſcripſit in pathmo: Apoca. iij. Fui in inſula
que vocatur pathmos. Et nota q̄ dicitur h pathmos
7 hic pathmus. mi. in eadem ſignificatione 7 vtrunq3
habet pathmo in datiuo et ablatiuo: ſicut claros ro-
tenedos do. delos lo. In eccleſijs. quibus preerat aſie
minoris cuius metropolis erat epheſus. prefuit enim
Iohannes ſepte3 eccleſijs illius aſie. Pullularunt. in
choatiōe. Pullulo pullulas dicitur germinare vl' mul
tiplicare. Atq3 inoleuerunt. ideſt creuerunt. Conſue-
tudine vicia que mores corrumpunt. Atq3 diuerſe he
reſes. que violabant fidem. Erant enim quidam here-
tici. manifeſtat cuiuſmodi hereſes pullulabant ibi. ſcili
cet in aſia. Alpha principium eſt elementorum greco-
corum. O finis. quod bene conuenit ei de quo dicitur.
Eſaie quadrageſimoquarto. Ante me non formatus
deus. et poſt me non erit ante finem ſeculi deſituram.
ideſt defecturam a deſino deſinis deſij vel deſiui deſine-
re deſitum deſitu. hec autem dicebant non credentes
veritati que dicit Mathei vltimo ca. Vobiſcum ſum
omnibus diebus vſq3 ad conſummationem ſeculi.
Et pro labore non premium eternum ſuſcepturam
cum tamen dicatur Sapientie decimo. Reddet deus
mercedem laborum ſanctorum ſuorum. Et eccleſiam
per exercitium tribulationum. ſupra oſtendit. Nō de-
ficere ſ3 pficere: quod facit apocalypſis. xij. vbi dicit: q̄
mulieri date ſunt due ale aquile magne: vt volaret in
deſertum locum. Sed pficere. ſicut aurū in igne nō de
ficit: ſ3 pficit. Sapie. iij. dr̄ de iuſtis: Tanq̄3 aurū in for
nace pbauit illos. Et pro his. ſ. modicis tribulationi-
bus brauium eternum recipere. i. vitam eternā. ij. Ti
mo. ij. Si commortui ſumus 7 coniuuemus. Si ſuſti-

nemus ⁊ cõregnabimus. hoc erit qñ ſponſa ducta in thalamũ ſpõſi dotabit̃ dote bona. dicens cum lya illd̃ Geñ. xxx. Dotauit me dñs dote bona. a Que in p̃ſenti ſeculo patiat̃ in futuro receptura ſit. ſcʒ premia eterna ꝓ modica et leui tribulatione. ij. Corint. iiij. id qd̃ in pñti ẽ momentaneũ ⁊ leue tribulatiõis nr̃e ſupra modum in ſublimitate eternũ glorie pondus operatur in nobis. b Intentõ ãt eius. Hic tãgit̃ intentio ſcribẽtis que eſt mouere ad patientiam. Intentio enim iohannis fuit ſupra. ſ. ſb-ditos inſtruere q̃tũ ad intellectum. hic autẽ intendit eos informare q̃tum ad effectũ. c Modus tractandi talis. hic tangit̃ formalis cauſa: ſm quaʒ attenditur penes modũ agendi: primo p̃mittit iohannes ꝓlogum cuʒ dicit Apoca. ieſu xp̃i ⁊c. et ſalutationem. ibi. Iohãnes. vij. eccleſiis ⁊c. q̃ p̃miſſo accedit ad narrationẽ. ibi. ego Iohannes frater veſter ⁊c. et ca. vij. ſ. ſm ſeptem eccleſias quibus ſcribit ſm ſeptẽ ſtatus eccleſie generalis.

et earum ſeptẽ epiſcopis de predictis inſtruens: et per eam totam generaleʒ eccleſiam docens. Eſt itaq̃ materia iohannis in hoc opere ſtatus ſpecialiter aſiane eccleſie: necnon et totius videlicet[a] que in preſenti patiatur: et in futuro receptura ſit.[b] Intentõ vo eius eſt monere ad patientiam que ſeruanda eſt: tum quia breuis labor tum quia premium magnum.[c] Modus tractandi talis: primo premittit prologum et ſalutationem vbi reddit auditores benignos ⁊ attentos: q̃ premiſſo accedit ad narrationem. Ante narrationeʒ vo oſtendit chriſtum eſſe ab et̃no ſine principio et fine: inducens ip̃m loquẽtẽ: Ego ſum alpha et o. i. principiũ et finis. Poſtea accedẽs ad narratõnẽ diſtinguit ſeptẽ viſiones: q̃bus terminatis iſte liber conſummat̃. Premittit autem ꝓlogũ dicẽs. Apocalypſis ieſu xp̃i: ſubaudis hic eſt: ſic in aliis viſio eſaie hec eſt: et pabole ſalomonis.

Item alius prologus in apocalypſim.

Iohannes ap̃ls ⁊ euãgeliſta a xp̃o elect⁹ atq̃ dilectus: in tanto amore dilectiõis vberior habitus eſt: vt in cena ſupra pectus eius recumberet: et ad crucẽ aſtanti ſoli matrẽ ꝓpriam ↄmendaſſet: vt queʒ nubere volenteʒ ad amplexum virginitatis aſciuerat ipſi etiã cuſtodiendam virginem tradidiſſet. Hic itaq̃ cuʒ ꝓpter verbũ dei et teſtimoniũ ieſu chriſti in pathmos inſulam ſortiretur exiliuʒ: illic ab eodem apocalypſis oſtenſa deſcribit̃ vt ſicut in principio canonis. i. libri geneſeos: incorruptibile principiũ preno tatur: ita etiam incorruptibilis finis ꝑ virginem in apocalypſi redderet̃ dicentis: Ego ſum alpha et o initiũ et finis. Hic eſt iohannes q̃ ſciens ſupueniſſe ſibi diem egreſſionis de corpore conuocatis in epheſo diſcipulis deſcẽdit in defoſſum ſepulture ſue locũ: orõneq̃ ↄpleta reddidit ſpm̃: tam a dolore mortis fact⁹ extraneus: q̃ a corruptione carnis noſcitur alienus. Cuius tamen ſcripture diſpoſitio vl̃ libri ordinatõ: iõ a nobis ꝑ ſingula non exponit̃: vt neſcientibus inq̃rendi deſideriũ collocetur: et querentibus laboris fruct⁹ ⁊ deo magiſterij doctrina fuet̃.

Explicit ꝓlogus. Incipit argumentum.

Apocalypſis iohĩs tot hʒ ſacramẽta q̃t vba. parũ dixi: et ꝓ merito voluminibꝫ laus oĩs inferior eſt In verbis ſingulis mltipli ces latent intelligentie.

Incipit liber Apocalyſis btĩ Iohis apl̃i. Ca. j.

[a] Apocalypſis Ieſu chriſti[b] quã dedit illi de⁹[c] palaʒ facẽ[d] ſuis ſuis[e] que oportet fieri cito:[f] et ſignificauit mittẽs ꝑ angeluʒ ſuũ

Apocalypſis ieſu chriſti ⁊c. Liber iſte in duas ptes diuidit̃: in ꝓhemiũ ⁊ tractatũ q̃ incipit in ca. ſeq̃n. In ꝓhemio vo tria facit q: primo reddit auditores attentos: ſcd̃o beniuolos: ibi. Iohes ſeptẽ eccliis. tercio dociles ſiue doctos: ibi. Ego iohannes que tria in ꝓlogis fieri cõſueuerunt. Primuʒ facit dupliciter: p̃mo ex auctoritate et arduitate huius doctrie ſcd̃o ex eius vtilitate: ibi. Beat⁹ q̃ legit. ad hec enim duo ſolent homies attẽdere. Circa p̃mũ ſciẽdũ q̃ ſicut dictũ fuit in principio libri pſalmoꝝ. reuelatio ꝓphetica que fit cuʒ imaginaria viſione: q̃lis eſt iſta que deſcribitur in hoc libro: naʒ iohãnes habuit imaginarias viſiones: ⁊ q̃d ſignificarẽt intellexit: altioris grad⁹ eſt qñ apparet aliqua perſona inſtruens de occultis q̃ ſi fieret ſine tali apparitiõe pſone: et quanto pſona ſic apparens eſt altior tanto reuelatio eſt gradus altioris: ſicut pſona angelica altior eſt q̃ hũana: et diuina q̃ angelica. Licet auteʒ angelus apparuerit iohãni eũ inſtruens in apocalypſi tñ apparebat tanq̃ repñtans pſonam filij dei hũanitati ⁊ in ei⁹ pſona loq̃ns vt poſtea mag̃ apparebit: ꝓpter hoc reuelatio in hoc libro cõtẽta ẽ valde ardua ⁊ auctẽtica ⁊ hoc eſt qd̃ dicit̃: a Apocalypſis ihũ xp̃i. i. reuelatõ facta in pſona ihũ xp̃i modo dicto. b Quã dedit illi deus. pr. nã fili⁹ dei ẽ tatẽ hʒ a p̃re. c Palã facere. i. manifeſtare. d Seruis ſuis. i. deuotis fidelibus et ſtudioſis. e Que oʒ fieri cito. ſ. tribulationes eccĩe quas oportet fieri nã hoc ꝓcedit ex diuina ordinatione que nõ põt fruſtrari. et hoc fit ad ꝓbationẽ fideliũ et augmentũ glĩe ipoꝝ f Et ſignificauit mit. ꝑ anglm ſuũ. dctõ mõ apparentem.